

DIE MOEILIKE JARE VAN 1898, 1935 EN NOU

Mens lewe nie in die verlede nie, want daaraan kan jy niks doen nie! Maar jy kan immers iets leer uit die verlede se foute – wat in die geskiedenis opgeteken staan.

Ek sit voor my lessenaar met dié twee gedagtes wat in my kop maal! Wat was die slegste tye en het daar verandering plaasgevind? In my geestesoog sien ek hoedat die Anglo Boere-oorlog afspeel, soek na die oorsake wat daartoe gelei het. Daarna was dit die Uniewording van Suid-Afrika en gepaard daarmee dan die Rebelle van 1914 met die Eerste Wêreldoorlog van 1914 en kort op sy hakke die Spaanse griep van 1918 en dan weer die Groot Depressie en 1933 se droogte wat gevolg het.

Asof dit nie genoeg ellende was nie, breek die Tweede Wêreldoorlog uit in 1939. Na die vredesverdrag in 1945 heers daar meer vrede op aarde as voorheen. Wil 'n rukkie stilstaan by die Rebelle se tyd – en dit deur trek na Heilbronn se deelname. Voordat dit onder die loep kom, moet genoem word dat Heilbron 'n besonderse plek in die geskiedenis het. Het u geweet dat Grey-kollege se hoof, mnr. Scheepers, se moeder 'n Heilbronner was? Sy was Kmdt. Andries Strydom se suster. En nog 'n ietsie, Harold Verster, voorsitter van Vrystaat-rugby, se pa was 'n onderwyser by die Laerskool.

Daar is nog een bekende – Generaal C. R. de Wet het in Heilbron distrik geboer. Daar is seker nog talle ander wat genoem kan word soos bv. die Brussouw-gesin, ens.

Dink nou aan Kmdt. David van Coller – wat in 1952 oorlede is. Hy was nooit in die Boereoorlog gevange geneem nie en was medeondertekenaar in Vereeniging van die vredesverdrag. Dan was hy weer betrokke by die Rebelle van 1914 en is op Reitz gevange geneem en het 13 maande saam met Generaal De Wet in die Johannesburgse tronk deurgebring.

Hy was ook betrokke by die onderdrukking van die mynwerkersstaking in Johannesburg.

Die Spaanse “groot” griep van 1918 het baie lewens geëis. Daar is oral op verlate plase vandag nog ongemerkte grafte wat inderhaas die laaste rusplek geword het van boere-gesinne. Dink hier aan Pieter en Johanna Swart van die plaas Skiethoek, Smithfield-distrik, wat vier dae uit mekaar oorlede is en sewe weeskinders nagelaat het. Hulle was 35 jaar oud. Terloops, hulle was Joey Watson se oupa en ouma.

Quarta Pretorius vertel van haar ouma Matty Schabert, hulle het in Frankfort/Villiers omgewing geboer, wat vertel het “...dit het in Oktober 1918 begin. Ons het in koerante gelees en gehoor van die Spaanse griep wat in die Kaap begin het. Daar is toe op 11 Oktober 'n groot vergadering op Frankfort gehou waar meer besonderhede gegee is. Ons het later die maand 'n kerk inwyding op Villiers gehad, ook in Oktober, en daar het ons agtergekom van die groot gevaar van die griep.

Na gewoonte was die voorbereiding die Saterdagmiddag. Toe ds. Le Roux op die preekstoel geklim het, het hy 'n gebed gedoen en toe 'n telegram voorgelees wat die regering aan al die gemeentes gestuur het dat daar geen dienste of byeenkomste meer mag plaasvind nie. Hy het toe geen diens gehou nie. Hy het die brief klaar gelees en gesê – mag die Here almal bewaar.”

Daarna is baie mense dood aan die griep – daar is selfs 'n moeder gekry waar sy oorlede is met die baba nog aan haar bors. Talle het 'n hoes gehad met bloeding en is na 'n paar dae oorlede. Die skole en stadsaal is gebruik vir hospitale en die poskantoor was slegs 'n paar dae per week oop. Toe die griep weer in 1919 'n draai maak is nog baie mense oorlede.

Time Gentlemen
Tom Watson

Jare gelede was daar 'n rolprent – The Student Prince waarin Mario Lanza die hoofrol vertolk het. Hy mag sing en een van die liedjies wat hy destyds en nog vandag op “YouTube” beskikbaar is nl. I'll Walk With God, is soos 'n reddingsboei vir die mensdom....

I'll walk with God from this day on.
His helping hand I'll lean upon.
This is my prayer, my humble plea,
May the Lord be ever with me.....

Bo: 'n Engelse vertaling van een van Nicolaas (Siener) van Rensburg se bekende voorspellings.

RINGE GERUIL VIR MUNTSTUKKE

Daar is blykbaar twee mans wat in Heilbron van huis tot huis aanklop op soek na ou juweliersware om te koop. 'n Vrou, wat graag anoniem wil bly, het aan die Herald vertel dat hulle aan haar voordeur kom klop het en sy teen haar betewete die deur oopgemaak het. Na die tyd het sy gehoor dat hulle al vantevore in die dorp was. Sy het ou goue juweliersware gaan uithaal waarvoor hulle haar R2000 aangebied het. Sy het die aanbod aanvaar en seker gemaak dat die note eg is. Dit is egter daarna wat hulle aangebied het om haar ringe vir haar gratis skoon te maak, dat sy niksvermoedend haar ringe in 'n klein houer geplaas het waarin water bygevoeg moes word om die produk te aktiveer. Sy het sommer die tuinslang in haar voortuin nader gebring, waarna hulle haar aangesê het om die houer vir 15 minute in die vrieskas te sit. Na 'n kwartier verstreke was en sy die houer gaan uithaal, was daar tot haar ontsteltenis net twee muntstukke in waarmee hulle haar ringe omgeruil het. Haar bure het die dorp platgery opsoek na die voertuig en syself het SAPD toe gegaan. Volgens haar is daar nie 'n saak gemaak nie omdat sy nie die registrasienommer van die voertuig kon verskaf nie en geen ondersoek vind plaas nie. Heilbron inwoners word herinner dat diewe nie in “lockdown” is nie.

OPSOEK NA GROENER WEIVELDE

“Kom Skapie Walkies”, sê Themba Mbondo elke dag vir sy hanslam-ooi. So mak soos 'n lammetjie en nogal aan 'n leiband, loop Skapie wat sy naam ook is, saam met sy eienaar deur die dorp. Themba sê dat Skapie vir hom wys waar sy graag wil wei. Donderdag was dit die sypaadjies van Stoffel Nel Straat. Die gras is mos groener in dié straat vanweë al die lekkende waterpype.

